

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีกฎหมายที่ถือได้ว่าเป็นความคุ้มครองเกี่ยวกับเรื่องลิขสิทธิ์ (Copyright) มาตั้งแต่สมัยรัชการที่ 5 ต่อมาได้มีการออกกฎหมายและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ในปัจจุบัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ที่สมบูรณ์ที่สุดของไทยในขณะนี้ เหตุที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์มาตลอดนับแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันก็เนื่องจากลิขสิทธิ์เป็นเรื่องของคุณค่าในความคิดความสามารถของมนุษย์ซึ่งนับวันจะทวีค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพราะนับวันมนุษย์ก็ยิ่งฉลาดขึ้น และความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ก็ได้ก่อให้เกิดสิ่งตอบแทนในทางทรัพย์สินให้แก่เจ้าของความคิดได้อย่างไม่สิ้นสุด ความคิดสร้างสรรค์เหล่านี้จึงมีคุณค่าในเชิงพาณิชย์และได้รับการขนานนามว่า "ทรัพย์สินทางปัญญา" (Intellectual Property) แต่ในขณะเดียวกันก็มิได้เอื้ออำนวยโอกาสหาประโยชน์จากทรัพย์สินประเภทนี้โดยที่เจ้าของไม่ได้รู้เห็นยินยอมหรือได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรมจากผู้ที่มาใช้ประโยชน์จากความคิดของตน ลิขสิทธิ์ก็เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่ประสบปัญหานี้ เช่นกัน เป็นเหตุให้ต้องมีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ที่จะมาใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของตนโดยมิชอบ และการที่จะทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่ยำเกรงแก่บุคคลทั่วไป กฎหมายนั้นจะต้องมีบทกำหนดโทษทางอาญาเพื่อผลในการป้องกันและปราบปรามไม่ให้มีการกระทำดังกล่าวขึ้น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ก็อาศัยหลักการเช่นเดียวกันนี้ด้วย อย่างไรก็ตามสภาพบังคับของกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญาย่อมมีผลกระทบต่องานสร้างสรรค์และเสรีภาพของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำที่กฎหมายนั้น ๆ บัญญัติว่าเป็นความผิด พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มีการกำหนดค่าให้การละเมิดลิขสิทธิ์ในทุกกรณี เป็นความผิดอาญาและจะต้องรับโทษไม่ว่าการกระทำของผู้ละเมิดลิขสิทธิ์

นั้นจะได้ก่อให้เกิดความเสียหายในทางทรัพย์สินแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือประชาชนหรือไม่ การที่กฎหมายกำหนด เช่นนี้อาจทำให้สภาพบังคับของกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งให้ ลิขสิทธิ์ในทาง เศรษฐกิจแก่ เจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะ เรียก เอาค่าตอบแทนจากผู้ที่มาใช้ประโยชน์จาก ลิขสิทธิ์ของตนซึ่งสามารถ เรียก ร้อง กันได้โดยทางแพ่ง และการที่กฎหมายกำหนดให้ การ ละเมิด ลิขสิทธิ์ในทุกกรณี เป็นความผิดทางอาญา ในขณะที่องค์ประกอบความผิดฐานนี้ยังมีความไม่ชัดเจน และ ยังมีความ กังวล เคียงคาบ เกี่ยวกับมากระหว่างการกระทำที่อาจ เป็นการ ละเมิด ลิขสิทธิ์กับการกระทำที่อาจ เข้า ข้อยก เว้น ของ การ ละเมิด ลิขสิทธิ์ ทำให้ ผู้สร้าง สรรค์ งาน ต้อง มีความ เสี่ยง ต่อ การ ถูก กล่าวหาว่า ละเมิด ลิขสิทธิ์ และ อาจ ถูก ค่า เนิน คดี ละเมิด ลิขสิทธิ์ ได้ โดย ง่าย

นอกจากนี้บทกำหนดโทษในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่มีการกำหนดค่าให้แบ่งเงิน ค่าปรับที่ศาลพิพากษาครั้งหนึ่งให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ การกำหนดค่าให้สิ่งที่ทำขึ้นหรือนำ เข้ามาใน ราชอาณาจักร อัน เป็นการ ละเมิด ลิขสิทธิ์ ตก เป็น ของ เจ้าของ ลิขสิทธิ์ และการ รั้ง สิ่ง ที่ ใช้ ใน การ กระ ทำ ความ ผิด การ เพิ่ม โทษ เพราะ กระ ทำ ความ ผิด อีก เหล่า นี้ ล้วน เป็น บท บัญญัติ พิเศษ ที่มี หลัก เกณฑ์ แตกต่าง ไป จาก ที่ บัญญัติ ไว้ ใน ประมวลกฎหมายอาญา การ บัญญัติ เช่น นี้ ใน บาง กรณี อาจ มีความ เหมาะสม ใน แง่ ของ การ ค้ำ ครอง ประโยชน์ ของ ผู้ เป็น เจ้าของ ลิขสิทธิ์ แต่ ใน บาง กรณี อาจ ไม่ เหมาะสม ก็ได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาถึงที่มาและแนวความคิดของการใช้กฎหมายอาญากับการละเมิดลิขสิทธิ์
2. ศึกษาและวิเคราะห์ เปรียบเทียบถึงลักษณะการกำหนดความผิดและโทษสำหรับความ ผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อหาแนวทางที่ เหมาะสม ใน การ กำหนด สภาพ บังคับ ทาง อาญา ของ กฎหมาย ลิขสิทธิ์ ไทย
3. ศึกษาถึงแนวบรรทัดฐานของศาลไทยในคดีละเมิดลิขสิทธิ์
4. ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างหลักการลงโทษที่บัญญัติในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กับหลักกฎหมายอาญาซึ่งใช้ เป็น ที่ มา ของ สภาพ บังคับ ทาง อาญา ที่ ทั่ว ไป เพื่อ ใช้ เป็น แนวทาง ในการ แก้ไข กฎหมาย ลิขสิทธิ์ ของ ไทย ต่อ ไป ภาย หน้า

1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาวิจัยใน เนื้อหาสาระของกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย โดย เปรียบ เทียบกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประ เทศ เฉพาะในส่วนที่ เกี่ยวกับลักษณะของฐานความผิดและความเหมาะสมของโทษในความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ อีกทั้งศึกษาวิธีการเยียวยา รักษา หรือการทดแทนความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในคดีละเมิดลิขสิทธิ์โดยใช้กระบวนการทางอาญา อันได้แก่การแบ่งค่าปรับในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ครั้งหนึ่งให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์ การให้สิ่งที่ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอัน เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์คกแก่ผู้เจ้าของลิขสิทธิ์ ตลอดจนศึกษาหลักเกณฑ์ การเพิ่มโทษให้กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย

1.4 สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

1. ความผิดทางอาญารฐานละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยยังไม่ เหมาะสมในกรณีที่ยังมีการกำหนดค่าให้การละเมิดลิขสิทธิ์ที่ไม่ เป็นการกระทำ เพื่อการค้า เป็นความผิดทางอาญา
2. บทลงโทษในทางอาญาคตามกฎหมายลิขสิทธิ์มีลักษณะแตกต่างจากบทลงโทษที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เนื่องมาจากฐานความผิดที่กำหนดไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์และประมวล - กฎหมายอาญามีลักษณะที่แตกต่างกัน

1.5 ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะ เป็นการศึกษาวิจัย เอกสาร เป็นหลัก ได้แก่ อนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศ กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ ตลอดจนคำพิพากษาของศาล เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ในบางประเด็น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงหลักการของอนุสัญญาเบอร์น (Bern Convention) และความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPS) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดและโทษสำหรับความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์
2. ทำให้ทราบถึงที่มาและปัญหาของการกำหนดความผิดและโทษสำหรับความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ในกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย
3. ทำให้ทราบถึงข้อแตกต่างของการกำหนดความผิดและโทษสำหรับความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ระหว่างกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยกับของต่างประเทศ และนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนากฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยต่อไป